

ПРАВНО МИШЉЕЊЕ

о уставној одрживости Закона о посебним поступцима ради реализације Међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027

(„Сл. гласник РС“, број 92/2023)

1. ПРЕДМЕТ МИШЉЕЊА

Ово мишљење даје се у циљу оцене уставноправне одрживости Закона о посебним поступцима ради реализације међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027, са посебним освртом на:

- постојање уставно допустивог јавног интереса,
- необходност и пропорционалност законом предвиђених мера,
- правну сигурност и заштиту права грађана,
- усклађеност са основним начелима демократског уставног поретка Републике Србије.

2. ОСНОВ ЗА МИШЉЕЊЕ

Мишљење је засновано на:

- Уставу Републике Србије (чланови 20, 21, 58, 84, 86),
- Закону о уставном суду,
- Препорукама SIGMA (OECD),
- Практикама ВЕ и међународним стандардима у области управљања јавним ресурсима и развојним пројектима,
- Правној анализи садржаја закона и пракси упоредног права.

3. КЉУЧНЕ ЧИЊЕНИЦЕ

- Закон у члану 2 проглашава ЕХРО 2027 за „општи интерес“, без обавезе образложења, економске студије, јавне расправе или поступка процене утицаја.
 - Закон дерогира:
 - Закон о јавним набавкама (чл. 14),
 - Закон о планирању и изградњи (чл. 13 – употреба без дозволе),
 - Право на жалбу, јавни увид, и транспарентност одлучивања.
 - Предвиђен је пренос јавне имовине без накнаде (чл. 8), као и могућност тржишне експлоатације изграђених објеката након ЕХРО-а.
-

4. ПРАВНА ОЦЕНА

а) Јавни интерес није правно верификован

- ➡ Проглашење јавног интереса *ex lege* супротно је уставној пракси и захтевима из чл. 58 Устава.
- ➡ Не постоји економска анализа, процена добити или план одрживости.

б) Мере нису нужне нити пропорционалне

- ➡ Постојећи закони би омогућили реализацију ЕХРО-а уз прописане рокове и надзор.
- ➡ Дерогирање читавих области јавног права (набавке, урбанизам, имовина) није сразмерно.

в) Нарушена правна сигурност и јавни надзор

- ➡ Искључење јавног увида, јавне расправе и правне заштите грађана супротно је члановима 20, 21 и 84 Устава.
 - ➡ Закон омогућава трајни паралелни правни режим без институционалног рока или механизма укидања.
-

5. ПРЕДЛОГ ЗА ДАЉЕ ПОСТУПАЊЕ

Сагласно овом мишљењу, препоручује се:

1. **Иницирање измене Закона** у складу са уставноправним и фискалним стандардима;
2. **Покретање поступка за оцену уставности чланова 2, 8, 13 и 14 Закона**, због повреде:

- начела пропорционалности,
 - права на правну сигурност,
 - заштите својине,
 - владавине права;
3. **Захтев за одржавање јавне скупштинске расправе** и укључивање Фискалног савета, ДРИ и цивилног сектора;
4. **Израда новог нацрта закона** који би:
- имао временско важење (до 2028),
 - уводио јавне консултације,
 - примењивао модификовани режим јавних набавки (уместо потпуног изузећа),
 - дефинисао јавни интерес према утврђеним критеријумима.
-

6. ЗАКЉУЧАК

Закон о посебним поступцима ради реализације EXPO BELGRADE 2027, у садашњем облику, **није у складу са Уставом Републике Србије**, нити са основним стандардима одговорне јавне управе. Његова примена представља ризик по:

- правни поредак,
 - јавне финансије,
 - људска права,
 - међународну репутацију Србије као државе домаћина EXPO 2027.
-

 Правна служба Народне скупштине Републике Србије и Заштитник грађана имају не само овлашћење, већ и одговорност да покрену поступке заштите уставности, контроле јавне потрошње и институционалне одговорности у овом случају.
